

**LR ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS ŽUVININKYSTĖS SKYRIAUS PATARĖJOS
RAMUNĖS MICKUVIENĖS
KOMANDIRUOTĖS Į KOPENHAGĄ (DANIJA)
ATASKAITA**

2019-02-04 Nr. 3PR-11

1. **Komandiruotės trukmė:** 2019 m. sausio 28-29 d.
2. **Komandiruotės vieta:** Kopenhaga, Danijos karalystė.
3. **Komandiruotės tikslas:** dalyvauti sausio 28 d. vykusiame Baltijos jūros patariamąsios tarybos Priedugnio ir pelaginių žuvų rūšių darbo grupės posėdyje ir sausio 29 d. vykusiame Baltijos jūros patariamąsios tarybos vykdomojo komiteto posėdyje.
4. **Delegacijos sudėtis:** Ramunė Mickuvienė, Žuvininkystės skyriaus patarėja.
5. **Komandiruotės finansavimas:** Komandiruotės išlaidos finansuojamos Lietuvos Respublikos biudžeto lėšomis.

**6. Atlikto darbo komandiruotėje rezultatai:
Posėdžio eiga, rezultatai:**

Sausio 28 d.

Baltijos jūros patariamąsios tarybos Priedugnio ir pelaginių žuvų rūšių darbo grupės posėdis

1. Atidarymas ir darbotvarkės patvirtinimas
2. Pasiūlymas dėl Europos parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiamos Tarybos reglamento (EB) Nr. 1224/2009 ir Tarybos reglamentų (EB) Nr. 768/2005, (EB) Nr. 1967/2006, (EB) Nr. 1005/2008 bei Europos parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 2016/1139 nuostatos, susijusios su žuvininkystės kontrole (Kontrolės reglamento pasiūlymas)
Pirm. pasiūlė nagrinėti Kontrolės reglamento pasiūlymą pastraipsniui.
4 straipsnis.

Klausiama, kodėl buvo pakeista partijos sąvoka. LV paaiškino, kad partijos sudarymo principai nustatyti 56a str. Žvejai mano, kad partijos sąvoka leidžia turėti mišrių rūšių partiją. LT patikslino, kad 56 a str. nurodo, kad partijoje gali būti tik viena rūšis.

6 straipsnis

Žvejai susirūpinę dėl COM įgaliojimų priimti deleguotuosius aktus.

7 straipsnis

Pastabų neturėjo.

8 straipsnis

Žvejai pažymėjo, kad neaišku, kodėl COM tiksliai nurodo, kokius, kokiose srityse įgyvendinančius aktus turės priimti. DK ministerijos atstovas pažymėjo, kad COM norėjo skaidresnės teisėkūros.

9 straipsnis

FI mano, kad laivų iki 12 m nėra prasmės sekti ir tikrai nereikalinga palydovinė sekimo sistema. Žvejai pažymėjo, kad tik aktyviosios žvejybos įrankiais žvejyba turėtų būti sekama. Pirm. pažymėjo, kad ne visos VN sugebės įgyvendinti šį reikalavimą. Turėtų būti naudos ir kaštų balansas. PL klausia, kas mokės už duomenų perdavimą. Kai kada telefonas persijungia prie Rusijos tinklo ir tuomet duomenų perdavimas būtų labai brangus. FI mano, kad turėtų būti atliktas rizikos vertinimas ir nevisiems laivams būtų taikomas reikalavimas. EFCA pažymėjo, kad mobiliųjų naudojimo kaštai yra nedideli, tereikia mokėti standartinį mobilaus telefono plano mokesį. O tinklo prisijungimą prie kitos šalies tinklo galima blokuoti. Pirm. išreiškė susirūpinimą dėl galimų atvejų, kai mažiems laivams nebus taikoma išimtis dėl VMS, nes yra žodis, kad „gali būti“ taikoma išimtis. Žvejai siūlo naudoti AIS kaip sekimo sistemą. Pirm. abejoja sekimo reikalavimo tikslingumu. DE pažymėjo, kad dar yra saugumo klausimas, kai toks sekimo aparatas būtų naudingas.

9a straipsnis

Žvejai pažymėjo, kad realiai susekti tūkstančius laivų reikės daug daugiau inspektorių. Ar tikrai bus įmanoma patikrinti tokius kiekius duomenų?

10 straipsnis

Žvejai pažymėjo, kad šis straipsnis neturi nieko bendro su žvejybos kontrole, AIS liečia tik laivo saugumą. DE pažymėjo, kad visos sistemos gali būti naudingos kontroliuojant žvejybą.

14 straipsnis

Žvejai pažymėjo, kad mažiems laivams suvesti į žurnalą duomenis jūroje yra labai pavojinga. Kontrolė laimikio turi būti vykdoma krante. SE žvejai pasakė, kad neturi kvotos panaudojimo rezultatai priklausyti nuo to, kaip tiksliai žvejas gali atspėti laimikio kiekį, nes laive nėra galimybės pasverti. Sverimas laive pasiteisina tik tada, kai reikia notifikuoti sugavimus žvejojant tolimuosiuose rajonuose. Šprotai dažnai susimaišę su strimelėmis ir įvertinti jų svorį yra ypatingai sudėtinga. Koks tikslas įvertinti sugavimus laive? DE pažymėjo, kad žurnalų pildymas yra aktualesnis tolimojoje žvejyboje. SE administracijos atstovas pažymėjo, kad praktikoje žvejai labai tiksliai įvertina sugavimus. Nemato tame problemų. DK pažymėjo, kad duomenų suvedimas laive padeda geriau kontroliuoti žvejybą, sekti, ar niekur neprapuolė laimikis. Žvejai pažymėjo, kad sugavus didesnius pelaginių rūšių kiekius, įvertinti leidžiamose paklaidos ribose yra labai sudėtinga. Po to žvejai apšaukiami nusikaltėliais. Žvejai siūlo koncentruotis į laimikio svėrimą iškrovimo ir pardavimo metu ir atsisakyti spėliojimo apie laimikį jūroje. Situacija buvo išspręsta per daugiametį planą Baltijos jūros atveju. Žvejas uždavė klausimą, kaip turėtų būti deklaruojama priegauda nesiekianti net vieno kg. DK pažymėjo, kad tai turėtų būti nustatyta įgyvendinančiame reglamente.

15 straipsnis

Žvejai teigia, kad reikalavimas pateikti žurnalo duomenis mažiems laivams yra perteklinis ir nepagrįstas. Pateikti pasiūlymą dėl pakeitimų, susijusių su elektroniniu žurnalu laivams iki 12 m.

17 straipsnis

Sudėtinga laiku atsiųsti išankstinį pranešimą prieš 4 val., dažnai laivai vykdo žvejybą 2 val atstumu nuo iškrovimo vietos ir norėdami laikytis reikalavimų, turi laukti jūroje prieš įplaukdami.

23 ir 24 straipsniai

Pirm teigia, kad tiek daug kontrolės etapų nėra pagrįsta, kodėl negalėtų būti vieno duomenų teikimo etapo.

25 a straipsnis

DK žvejai teigia, kad išmetimų draudimas nėra problema ir mano, kad CCTV kameros yra per brangus kontrolės instrumentas. Kiti žvejai pritarė, kad kameros nėra pagrįstas sprendimas. Kameras taip pat galima suklaidinti ir protingi žvejai tai ir padarytų. DE administracija pažymėjo, kad jokia kita kontrolės priemonė išmetimų draudimo buvo neefektyvi.

33 straipsnis

SE pasiūlė, kad mokslinių tyrimų žuvys būtų įskaičiuotos į kvotas net ir iki 2 proc. kiekių.

38, 39 a, 41 straipsniai

Žvejai teigia, kad žvejojant pasyviosios žvejybos įrankiais variklio galia nėra svarbi. Siūlo kontroliuoti galią per kuro sunaudojimą. EE žvejas teigia, kad reikalavimas yra praktiškai sunkiai pritaikomas, galia sunkiai išmatuojama. Klausama, kokių tikslų siekiama sekant galią, koks tikslas sekti pajėgumus. Įdiegiant naujus kuro įrangos variantus, pavyzdžiui, dujinį kurą, reikalingas didesnis laivo tonazas vien patalpinti dujų balionui ir pajėgumų lubos stabdo naujų technologijų atsiradimą. Ne visada įmanoma sumažinti variklio galią nekeičiant variklio.

43 straipsnis

Žvejai nesutinka, kad būtų palikta nuostata dėl paskirtųjų uostų. Neaišku, tokios nuostatos prasmė. Ypač siekiant išlaikyti gyvybingus mažus uostus.

48 straipsnis

SE priminė, kad pas juos ir žvejai mėgėjai naudoja tinklus, todėl ne vien verslinių žvejų tinklai pametami.

50 straipsnis

Žvejai pažymėjo, kad reikalavimas laikytis 6 mazgų greičio gali prieštarauti reikalavimui laikytis greičio apribojimų uosto teritorijoje. DE administracijos atstovas pažymėjo, kad nesant kitų kontrolės priemonių, greičio palaikymas leistų įrodyti, kad žvejyba nevykdoma. Žvejai teigia, kad įrodyti, kad pažeidinėja, turėtų administracija, o ne žvejas, kad jis nepažeidinėja. Ne visiems žvejams būtų taikomi šie reikalavimai, o tik tiems, kuriems ten žvejoti negalima.

55 straipsnis

DE pabrėžė, kad meškeriojimas skiriasi nuo mėgėjų žvejybos, kuri apima ir kitus įrankius. Pabrėžė, kad priemonės nustatomos ne visoms rūšims, o tik tomis, kurioms taikomos Sąjungos išsaugojimo priemonės. Keistai atrodo reikalavimai, kuriuos gali nustatyti COM, ypač dėl laivų sekimo ir mėgėjų įrankių ženklavimo.

Sausio 29 d.

Baltijos jūros patariamiosios tarybos vykdomojo komiteto posėdis

1. Patvirtinta darbotvarkė ir praėito posėdžio ataskaita.

Pirm aptarė šių metų darbus ir pagrindines temas diskusijoms. Pristatytas biudžetas ir darbo programa. Pateikta informacija apie BSAC vadovų komandos darbo reglamento projektą. BSAC planuoja surinkti VN aptarti žvejybos valdymo priemones Natura 2000 teritorijose.

2. Sekretoriato informacija

Pateikta informacija apie darbo grupės dėl Vakarų Baltijos strimelių patvirtinimą (5 nariai). Planuojamas pasitarimas.

3. Informacija apie Vakarų Baltijos strimelių darbo grupės statutą ir procedūras

Planuojama šių gegužės susitikimo metu patvirtinti darbo grupės dėl Vakarų Baltijos strimelių darbo grupės statutą. Darbo grupė pateiks pasiūlymus, įžvalgas. Diskusijos dėl naujų narių įtraukimo.

4. Sekančio susitikimo data ir vieta

Sekantis susitikimas numatytas gegužės 14 d. Kopenhagoje.

5. AOB

Projektas Marelitt dirba su pamestais žvejybos įrankiais, tiria, kaip juos pašalinti. Prašo palaikyti projekto antrąją fazę persiunčiant BSAC palaikymo laišką, su kuriuo galės kreiptis dėl finansavimo iš INTERREG. Žvejai sutinka, kad projektas svarbus, bet kelia klausimą, ar BSAC yra ta institucija, kuri turėtų nagrinėti ir palaikyti mokslinius projektus, ar tai neturėtų būti VN administracijų reikalas ar atskirų narių kompetencijos klausimas. Sutarta palaikyti būtent šį projektą, bet ateityje neturėtų būti tokie klausimai įtraukiami į darbotvarkę.

PELAC prašo palaikymo kreipiantis visų patariamųjų tarybų vardu dėl paramos iš EMFF po 2020 m. mokslinių projektų įgyvendinimui. DK klausia, ar BSAC yra pasiruošęs administruoti paramos lėšas, ar turi pakankamus pajėgumus.

Pirm informavo apie COM planuojamas konsultacijas dėl ungurių kovo 8 d. ir Baltfish simpoziumą apie ruonių-žvejybos sąveiką 19-20 d. kovo Gotenburge. Žvejai taip pat kviečiami dalyvauti, iki 3 BSAC narių. Norą dalyvauti išreiškė 4 nariai.

Pirm. informavo, kad EFCA patariamiosios tarybos susitikimas įvyks vasario 27 d.

SE atstovė informavo apie organizuojamus BALTFISH renginius.

Baltijos jūros rytinė menkė – mokslininkų pristatymai ir diskusijos

1. Rytinių menkių išteklių būklė

Pažymėjo, kad pastaraisiais metais rytinių menkių biomasė mažėja, tačiau mažėja ir žvejyba bei jos įtaka. Populiacija blogos būklės, menkės anksčiau pradeda neršti, dar nepasiekusios pakankamo dydžio, jos labai užkrėstos parazitais, badauja ir mažai didelio dydžio menkių. Ateities reprodukcijos galimybės labai neaiškios. Viena iš priežasčių galėtų būti deguonies trūkumas dėl eutrofikacijos, ruonių populiacijos augimas, menka mitybinė bazė. Menkė kenčia nuo įvairių stresorių, badauja, yra labai liesos ir žvejyba tikrai nėra pagrindinė to priežastis. Visų minėtų faktorių paaštrėjimas, negatyvi tendencija labiausiai sąlygoja menkių išteklius. Kadangi žvejyba nelabai įtakoja menkių išteklių būklę yra sudėtinga rekomenduoti kvotos dydį. DK paklausė, kodėl menkės badauja, jei jų maisto

išteklų – šprotų išteklų būklė yra stabili. Menkės pradeda maitintis šprotais, kai pasiekia 30 cm ilgį, o šiuo metu daugiausia yra mažų menkių, kurios dar negali maitintis šprotais. Mokslininkai dar gilinasi į priežastis blogos menkių išteklų būklės ir nežino, kaip šitoje situacijoje būklę paveiktų vienoks ar kitoks išteklų žvejybos valdymo pasirinkimas.

Peržiūrima išteklų būklės vertinimo metodika. Svarstoma vertinti pagal amžių/ilgį. Vertinami ir aplinkos faktoriai - deguonies lygis, menkių būklės indikatoriai - lėtesnis augimas, žemas augimo hormonų lygis, daug parazitų. Visi indikatoriai rodo lėtėjantį menkių augimą. Bandoma ženklinti menkes mechaniniu, cheminiu (tetraciklinu) būdais. Plėtojamas cheminis amžiaus nustatymo būdas, bandoma, ar šis metodas tinka būtent Baltijos rytinių menkių amžiui nustatyti. Nustatytas augimo lėtėjimas ir didžiausi sugauti egzemplioriai yra žymiai mažesni negu prieš 10 ar 20 metų. Visų pažymėtų menkių sugaunama tik apie 2 proc. Nedidelė dalis sugaunamų pažymėtų menkių gali rodyti ir išmetimus, nors jie draudžiami. Žvejai teigia, kad jie gali ir nepastebėti ženklavimo ant menkių. Paženklintos menkės gali būti surenkamos vėliau ir iš perdirbimo įmonių. Nemažą dalį pažymėtų žuvų suvartoja paukščiai ir ruoniai. Bandoma koncentruotis į augimą ir natūralų mirtingumą, įtraukiami kiti informacijos šaltiniai, siekiant nustatyti MSY ir daryti prognozes dėl žvejybos.

PL hidrologiniai Baltijos jūros tyrimai nustatė aukštesnę jūros dugno temperatūrą ir šis temperatūros pokytis matyti net lyginant su 2016 m. duomenimis. Druskingumo ir deguonies lygio santykis taip pat nepalankus menkių nerštui, ypač Gdanskio įlankoje. Iš jūros ištraukiama daugiau pamestų tinklų ir tralų, negu žuvų. Žymiai didesnė teritorija su mažu deguonies lygiu negu buvo ankstesniais metais.

Kuo didesnė menkė, tuo daugiau ji turi parazitų, didesnių negu 40 cm menkių beveik nebėra - didelis didelių menkių mirtingumas. Menkės truputį pasitraukę link rytų, tačiau būklė vis tiek blogėja. 25 rajone sugavimai iki šiol buvo stabiliausi. Įtakos galėtų turėti tankumo priklausomybės efektas ir genetiniai pokyčiai. Reikėtų peržiūrėti istorinius duomenis, pvz., 100 m. senumo. Planuojama išbandyti įvairius prognozavimo modelius, išanalizuoti įvairius "kas, jei" scenarijus. Mokslininkai spėja, kad klimato kaita neturėtų būti pagrindinė priežastis šių pokyčių, bet nei viena hipotezė neturėtų būti atmesta.

DE pažymėjo, kad yra užfiksuoti labai dideli išmetimų lygiai, net iki 50 proc. sugavimų. Stebimas padidintas planktono lygis. Kadangi nepakeičiamas techninių priemonių reglamentavimas, dabartinis nepakeistas reglamentavimas (20 cm Bakomos langas) sąlygoja didelę nepageidaujamą priegaudą ir aukštą išmetimų lygį. Buvo išbandytos įvairios žvejybos reguliavimo priemonės, kvotos nepanaudojamos, bet menkių būklė tik blogėja.

2. Ruonių įtaka menkėms

Ruoniai yra galutinis menkių kepenų kirminų šeimininkas. Menkėse parazitai kaupiasi su amžiumi, jie gali išgyventi ir 7 metus. Iki šiol nebuvo atlikta tyrimų, kaip menkių kepenų užkrėtimas parazitais veikia žuvų sveikatą. Menkių užkrėtimas kirminais yra skirtingas skirtingose teritorijose, didesnis užkrėtimas rytiniuose vandenyse. Jei vakarų vandenyse užkrėtimas yra 2-3 kirminai kepenyse, rytiniuose - 30-40 kirminų individo kepenyse. Buvo tirti parazitų įtaka kepenų funkcijai, imuninė reakcija, santykis tarp žuvies masės ir kepenų užkrėtimo lygio. Kuo daugiau kirminų kepenyse, tuo mažiau baltymų kraujyje ir ypač mažai albumino. Antikūnų kiekis kraujyje taip pat išauga su kirminų kiekiu išaugimu. Taip pat kenčia menkių kokybė, kuo daugiau kirminų, tuo mažiau baltymų ir riebalų žuvyje. Atitinkamai su kirminų kiekiu didėja vandens kiekis menkėse. Mokslininkai galvoja, kad kuo didesnis užkrėtimas parazitais, tuo blogiau žuvis plaukia ir todėl blogesnis jos išgyvenamumas. Daug VN prisijungia prie menkių kepenų tyrimų (LT nėra). Rytuose kirminai yra didesni negu vakaruose sugautose menkėse. SE žvejai padarė tyrimą bandydami dirbtinai išauginti menkes, maitindami neužkrėstu maistu ir pastebėjo, kad menkės užauga greitai ir didesnės, nors dalis jų vis tiek žūsta dėl kitų priežasčių. Rytuose yra pagrindinės pilkųjų ruonių buveinės, suskaičiuota apie 35000 individų, kurie yra vieninteliai kepenų kirminų galutiniai šeimininkai.

3. Ruonių įtaka žvejybai

Vertinama, kad 25 proc. žuvies prarandama iš tinklų dėl ruonių. Ruonių populiacija labai greitai auga, ypač rytuose. Populiacija auga, kadangi ruoniai saugomi, neturi natūralių priešų. Ruoniai turi neigiamą įtaką ne tik menkių ištekliams, bet jie ēda ir jūrų kiaules. Buvo iširtos įvairiu laiku surinktos ruonių išmatos, siekiant nustatyti jų mitybinę bazę. Kai kuriuose regionuose užfiksuota, kad ruoniai maitinasi beveik išskirtinai tik menkėmis. Vidutiniškai apie 83 proc. maisto bazės sudaro menkės. Vienas ruonis galėtų suėsti apie 1,37 t menkių per metus. Ruonių žala žvejybai auga kasmet tiek apimtimi, tiek plečiasi regionais, jų daugėja ir vakaruose. Dar neseniai DK nesiskundė dėl ruonių, dabar jau nukenčia žvejai. Ruoniai ne tik renkasi laimikį, bet ir išgraužia pačias riebiausias žuvies dalis, jei turi pasirinkimą, pvz., iš tinklų.

4. Stiprus tiamino (vitaminas B1) kiekio trūkumas menkėse

Tiamino reikia 5 būtinų fermentų gamybai. Tiamino trūkumas sukelia medžiagų apytakos sutrikimus sutrikdo lipidų apykaitą, pažeidžiamos smegenys, sutrinka atmintis, susilpnėja orientacija, nusilpsta regėjimas ir klausa, sumažėja imunitetas, pasireiškia hipotermija, sumažėja mityba. Tik 2 proc. žuvų turi pakankamus tiamino kiekius ir yra sveikos (tai matosi ir ungurių atveju). Kai žuvis auga, kuo ji didesnė, tuo didesnis tiamino trūkumas. Tiamino trūkumas neigiamai įtakoja ir patį žuvų augimą. Mažos žuvys dar turi pakankamai tiamino, tačiau didesnės menkės miršta dėl jo trūkumo. Patelės dar labiau kenčia nuo jo trūkumo, nes jo reikia ir ikrams, todėl sutrinka žuvų neršimo procesas. Tiaminas formuojasi žaliuose augaluose, fitoplanktone. Tiamino trūkumas pasireiškia ne tik Baltijos jūroje, bet ir kituose vandenynuose. Tokio reiškinio priežastys gali būti įvairios, gali būti ir jo trūkumas maiste, antropogeninis aktyvumas, oro užterštumas, organizmų nesugebėjimas jų pasisavinti. Pastebimas didžiulis medžių ir augalų žuvimas Europoje. Tai gali būti net 6 masinio išnykimo priežastis. Tiamino trūkumas nėra pastovus, gali įtakoti labiau atskiras teritorijas tam tikrais periodais, po to kitas. Apie 50-60 proc. gyvųjų išteklių sumažėjo pasauliniuose vandenynuose per pastaruosius 50 metų.

7. Išvados

Apibendrinant išvardyti visi menkių būklę įtakoiantys faktoriai, tačiau nepasiūlyta jokių greitų išeičių iš susidariusios situacijos. Visos įmanomos valdymo priemonės turi būti išbandytos sudarant veiksmų planą.

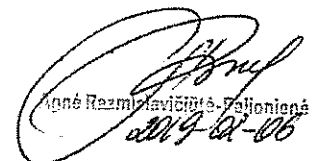
8. Pasiūlymai dėl tolimesnių LT veiksmų

Atnaujinti LT poziciją dėl Kontrolės reglamento pasiūlymo.

Žuvininkystės skyriaus patarėja

Ramunė Mickuvienė

Ramunė Mickuvienė
2019-02-06